

Kas puithüparid jäidki EKE Tehnokeskuse algusaegadesse?

KÜSIMUSTELE VASTAB TTÜ ehitiste projekteerimise instituudi vanemteadur **ELMAR JUST**

Foto: Ivo Pilve

Foto: Alar Just

Võru kultuurimaja Kannel laululava puidust hüpar.

EKE Tehnokeskust teati paarkümmend (rohkem või vähem) aastat tagasi tõelise ehitustehnoloogia arenduskeskusena. Muu hulgas tegeldi seal liimpuitkonstruktsioonide väljatöötamise ja puitkoorikutega. Mida silmapaistvat võiks neist aegades meenutada?

Tolleaegne EKE (Eesti kolhoosiehitus) süsteem, nii imelik kui see ka pole, võimaldas tegelda uute materjalide ja konstruktsioonide väljatöötamise ning evitamisega ilma igasuguse riikliku plaanita.

EKE Tehnokeskuse insenerid uurisid ja töötasid välja liimpuidust kandekonstruktsioone, mille järgi PI EKE Projekt projekteeris maaehitusele väetisehoold-laid, heinaküüne, maakoolide võimalaid, kolhooside keskusehooneid jm. Samuti uuriti puitkoorikute (kahe- ja kolmekihiliste liimitud ja naelutatud puithüparite) tööd ja lahendati nende ehitamisega seotud probleeme. Uurimistulemuste alusel koostati PI EKE Projektis projekt-lahendused ruudukujulise põhiplaani-ga väikese tõusuga puithüparitest.

EKE Tehnokeskuse spetsialistid olid ka ehitajatele abiks hüperboolse paraboloidpinna ehitamisel. Näiteks ehitati nende kaasabil hüparite grupist Põlva lähedale kauplus-söökla. Tolleaegsesse Öitsengu kolhoosi (praegune Essu mõis) keskusse rajati

kaheksast hüpargrupist klubi saali kate. Omapärane oli see kate selle poolest, et sinna rajati suure tõusuga hüparid, mille ehituseks meil sisuliselt kogemus puudus.

Kes olid puitkoorikute vallas pioneerid? Millega tegelevad need teadlased praegu, sealhulgas teie?

Puitkoorikute vallas olid Eestis pioneerideks nüüdsed manalamehed insenerid Märt Vaik ja Vello Hütsi ning praegune TTÜ professor Karl Öiger. Hiljem hakati puithüparite eksperimentaaluuringute-ga tegelema Tallinna Polütehnilises Insti-tuudis eesotsas professor Heinrich Lauulu ja dotsent Anatoli Lavroviga (kes uuris veel ka puidust konoidkoorikuid). Saa-tus, tõesti, viis mindki nende hulka.

Puidust hüparkoorikutega ei tegele neist teadlastest enam keegi, sest nõud-lus puudub – võimalik, et kardetakse ehitustehniliselt keerukat ehitist (sadul-pind). Eestis on praegu võib-olla pisut üle paarikümne puithüpari ja need on põhiliselt rajatud kas ühiskondlike hoo-nete või laululavade varikatustena (näi-teks Toilas ja Võrus). Muide, Eesti esi-mene puitkoorik ehitati Tallinna Jaani Seegi kiriku kõrvale 1970. aastal ja see ka lammutati esimesena.

Käesoleval ajal tegelen katselaboris

ehituskonstruktsioonide ja -materjalide katsetamisega ning õpetan tudengitele puitkonstruktsioone.

Kuidas võiks iseloomustada EKE Tehnokeskuse ja praeguste puitkonstruktsioonide väljatöötajate vahelist sidet. EKE Tehnokeskuse OÜ eksisteerib ka praegu, kuid kas sama jõulise arendus-firmana?

Puitkonstruktsioonidele pühendunud EKE Tehnokeskuse insenerid jagavad praegu oma teadmisi, kogemusi ja oskusi uuele põlvkonnale mitmes projekteerimisfirmas. Omavaheline side päriselt kadunud pole. Kahju aga on sellest, et nõrgenenud on ehitajate ja projekteerijate koostöö, eeskätt ökonoomsemate lahenduste otsimisel. Eesmärgiks on teenida palju ja lihtsalt, mistõttu uudsete konstruktsioonide uurimine ja väljatöötamine on jäetud tagaplaanile. Just siia võiksid kuuluda mainitud hüparid ja muud tüüpi puitkoorikud ning miks mitte ka koorik-kattega kuppelkonstruktsioonid.

Milline perspektiiv on teie arvates puitkoorikutel Eestis praegu?

Nii kaua, kui kestab suure kasumi ta-gaajamise tuhin, on puitkoorikute pers-pektiiv peaaegu olematu. ☹